യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 54

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ജഗന്നാമ നഭഃ സ്വച്ഛം സദ്ബ്രഹ്മ നഭസി സ്ഥിതമ് .
നഭോ നഭസി ഭാതീദം ജഗച്ഛബ്ദാർഥ ഇത്യജമ് ..
ത്വമഹം ജഗദിത്യാദി ശബ്ദാർഥോ ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മണി .
ശാന്തം സമസമാഭാസം സ്ഥിതമസ്ഥിതമേവ സത് .. 2
സമുദ്രഗിരിമേഘോർവീവിസ്ഫോടമയമപ്യജമ് .
കാഷ്ഠമൗനവദേവേദം ജഗദ്ബ്രഹ്മാവതിഷ്ഠതേ .. 3
ദ്രഷ്ടാ ദ്രഷ്ടൈവ ദൃശ്യസ്യ സ്വഭാവാത്സ്വാത്മനി സ്ഥിതഃ .
കർതാ കർതൈവ കർതവ്യാഭാവതഃ കാരണാദൃതേ .. 4
ന ജ്ഞത്വം ന ച കർതൃത്വം ന ജഡത്വം ന ഭോക്തൃതാ .
ന ശൂന്യതാ ന ചാർഥത്വമിഹ നാപി നഭോർഥതാ .. 5
ശിലാജഠരവത്സത്യം ഘനമേകമജം തതമ് .
സർവം ശാന്തമനാദ്യന്തമേക വിധിനിഷേധയോഃ .. 6
മരണം ജീവിതം സത്യമസത്യം ച ശുഭാശുഭമ് .
സർവമേകമജം വ്യോമ വീചിജാലജലം യഥാ .. 7
വിഭാഗ ഏവ ദൃശ്യത്വം ദ്രഷ്ട്രത്വം ചൈവ ഗച്ഛതി .
ഏതച്ച കല്പനം സ്വപ്നപുരാദിഷ്വനുഭൂയതേ .. 8
ഏവമച്ഛം പരാകാശേ സ്വപ്നപത്തനവജ്ജഗത് .
ഭാതി പ്രഥമമേവേദം ബ്രഹ്മൈവേത്ഥമതഃ സ്ഥിതമ് .. 9
തദിദം താദൃശം വിദ്ധി സർവമ് സർവാത്മകം ച യത് .
ദേശാദ്ദേശാന്തരപ്രാപ്തൗ വിദോ മധ്യമനങ്കിതമ് .. 10
ചിദ്വ്യോമ്നഃ ശാന്തശാന്തസ്യ മധ്യമേ ചൈവമാസ്ഥിതമ് .
ജഗത്തദ്വൈവ സലിലമേവോർമ്യാദിതയാ യഥാ .. 11
യദുദേത്യുദിതം യച്ച യച്ച നോദേതി നോദിതമ് .
ദേശാദ്ദേശാന്തരപ്രാപ്തൗ വിദോ മധ്യാന്ന ഭേദിതമ് .. 12
അതഃ കിലാസ്യ സർഗസ്യ കാരണം ശശശൃങ്ഗവത് .
പ്രയത്നേനാപി ചാന്വിഷ്ടം ന കിംചിദുപലഭ്യതേ .. 13
യദകാരണകം ഭാതി തദഭാതം ഭ്രമാത്മകമ് .
ഭ്രമസ്യാസത്യരൂപസ്യ സത്യതാ കഥമുച്യതേ .. 14
കാരണേന വിനാ കാര്യം കില കിം നാമ വിദ്യതേ .
യദപുത്രസ്യ സത്പുത്രദർശനം സ ഭ്രമോ ന സത് .. 15
യസ്ത്വകാരണകോ ഭാതി സ സ്വഭാവോ വിജൃമ്ഭതേ .
സർവരൂപേണ സംകല്പഗന്ധർവനഗരാദിവത് .. 16
ദേശാദ്ദേശാന്തരപ്രാപ്തൗ ക്ഷണാന്മധ്യം വിദോ വപുഃ .
സ്വരൂപമജഹത്ത്വേവ രാജതേ്യർഥവിവർതവത് .. 17
ബോധ ഏവ കചത്യർഥരൂപേണ സ ച സ്വാദണുഃ .

ദൃഷ്ടാന്തോഽത്രാനുഭൂതോഽന്തഃ സ്വപ്നസംകല്പപർവതഃ .. 18
ശ്രീരാമ ഉവാച .
വിദ്യതേ വടബീജാന്തര്യഥാ ഭാവിമഹാദ്രുമഃ .
പരമാണൗ തഥാ സർഗോ ബ്രഹ്മൻകസ്മാന്ന വിദ്യതേ .. 19
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
യത്രാസ്തി ബീജം തത്ര സ്യാച്ഛാഖാ വിതതരൂപിണീ .
ജന്യതേ കാരണൈഃ സാ ച വിതതാ സഹകാരിഭിഃ .. 20
സമസ്തഭൂതപ്രലയേ ബീജമാകാരി കിം ഭവേത് .
സഹകാര്യഥ കിം തസ്യ ജായതേ യദ്വശാജ്ജഗത് .. 21
യത്തു ബ്രഹ്മ പരം ശാന്തം കാ തത്രാകാരകല്പനാ .
പരമാണുത്വ-യോഗോഽപി നാത്ര കേവാത്ര ബീജതാ .. 22
കാരണസ്യേതി ബീജസ്യ സത്യാസത്യൈകകാരിണഃ .
അസംഭവാജ്ജഗത്സത്താ കഥം കേന കുതഃ ക്വ കാ .. 23
ജഗദാസ്തേ പരസ്യാണോരന്തരിത്യപി നോചിതമ് .
സാർഷപേ കണകേ മേരുരാസ്ത ഇത്യജ്ഞകല്പനാ .. 24
സതി ബീജേ പ്രവർതന്തേ കാര്യകാരണദൃഷ്ടയഃ .
നിരാകാരസ്യ കിം ബീജം ക്വ ജന്യജനകക്രമഃ .. 25
അതോ യത്പരമം തത്ത്വം തദേവേദം ജഗത്സ്ഥിതമ് .
നേഹ പ്രഥയതേ കിംചിന്ന ച കിംചിദ്വിനശ്യതി .. 26
ചിദാകാശശ്ചിദാകാശേ ഹൃദി ചിത്ത്വാജ്ജഗദ്ഭമമ് .
അശുദ്ധവദിവാശുദ്ധേ ശുദ്ധം ശുദ്ധേ പ്രപശ്യതി .. 27
സ്വമേവാഭാസതേ തസ്യ രൂപം സ്പന്ദ ഇവാനിലേ .
സർഗശബ്ദാർഥകലനാ നേഹ കാശ്ചന സന്തി നഃ .. 28
യഥാ ശൂന്യത്വമാകാശേ ദ്രവത്വം ച യഥാ ജലേ .
അന്യതാത്മമയീ ശുദ്ധാ സർഗതേയ തഥാത്മനി .. 29
ഭാരൂപമിദമാശാന്തം ജഗദ്ബ്രഹ്മൈവ നസ്തതമ് .
അനാദിനിധനം സത്യം നോദേതി ന ച ശാമ്യതി .. 30
ദേശാദ്ദേശാന്തരപ്രാപ്തൗ ക്ഷണാന്മധ്യേ വിദോ വപുഃ .
യത്തജ്ജഗദിതീവേദം വ്യോമാത്മനി വ്യവസ്ഥിതമ് .. 31
യഥാ സ്പന്ദോഽനിലേ തോയേ ദ്രവത്വം വ്യോമ്നി ശൂന്യതാ .
തഥാ ജഗദിദം ഭാതമനന്യാശ്ലേഷമാത്മനി .. 32

സംവിന്നഭോ നനു ജഗന്നഭ ഇത്യനർക-
മാത്മന്യവസ്ഥിതമനസ്തമയോദയം ക്വ .
തത്ത്വങ്ഗഭൂതമഖിലം തദനന്യദേവ
ദൃശ്യം നിരസ്തകലനോഽമ്ബരമാത്രമാസ്വ .. 33

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ അദ്വൈ/തൈക്യ+പ്രതിപാദനം നാമ ചതുഃഫ്
പഞ്ചാശഃ സർഗഃ .. 54 ..
ഓം

****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
17.12.2023